

**טו"ב [=17] עצות ללומדים ונבחנים
[מתוך הספר "עיקרי השולחן"]**

- א. סיכום בסמוך לנלמד** – כלומר בגמר לימוד הסעיף או מספר סעיפים, כשהחומר זכור לך היטב, סכם את הנלמד וענה על השאלות, ואל תשאיר זאת לגמר הלימוד או סמוך למועד המבחן, מפאת השכחה המצוייה, ועוד שעלול להתברר לך שלא הכנת את עצמך לרמת הבחינה כראוי.
- ב. קרא את השאלה פעמיים** – כדי לוודא שהבנת היטב את כוונת השאלה.
- ג. ענה על השאלה בכוחות עצמך** – ואח"כ [אחר הבחינה] עיין במקורות ההלכה.
- ד. רשום ראשי פרקים או לפחות נקודות לתשובה** – ורק אח"כ כתוב תשובה מסודרת וברורה, מכיון שפעמים בקריאת השאלה נזכרים בפרטים, וכשבאים לכתוב זה נשכח.
- ה. התשובה לא תהיה קצרה מדי ולא ארוכה מדי** – פעמים החכמה היא לא 'מה לכתוב', אלא 'מה לא לכתוב'.
- ו. הקפד על סדר השתלשלות ההלכה** – מהמסד עד הטפחות, לאמור: גמרא, ראשונים, טור, ב"י, שו"ע, נו"כ [פוסקי דורנו במידת האפשר]. ציין היכן התחדש כל דין, האם זה בגמ' או בראשונים וכו', עם מקור מדוייק לדבריך [באזה מסכת/דף/עמוד/סימן/סעיף] – בכדי שזו תהיה כעדות שניתן לבדוק אם אפשר להזימה.
- ז. כתוב בכבוד על המחברים ולא בחריפות** (ילקט הקמח"ה ה"ל כבוד תכנים, "רוח חיים" לגר"ח מוולאדין על מסכת אבות פ"א מ"ד).
- ח. הכתב – נאה, מסודר עם רווח בין הפרשיות, שפה ברורה [שאניה צריכה פירושים], דקדוקי לשון, סימני פיסוק.** להימנע ממרכאות ומסימוני פיסוק מיותרים, וכן מראשי תיבות וקיצורים משונים.
- ט. הבחן בין דין המוסכם להלכה** – לבין דין שיש בו מחלוקת בין השיטות השונות, כגון בין השו"ע לרמ"א.
- י. מסקנת ההלכה** – חשוב שתופיע בסוף התשובה בקצרה.
- יא. קרא ובדוק את התשובה** – ורק אח"כ עבור לשאלה הבאה.

עצות נוספות לנבחנים

- יב. מנוחה ותזונה מספיקה לפני הבחינה.**
- יג. ארגון הציוד הדרוש למבחן** – כלי כתיבה איכותיים, אוכל, שתיה, אקמול, מטליות לחות, טישו וכיוצ"ב.
- יד. הקדם למבחן** – ומצא מקום נוח, מואר, מאוורר ושקט שאין בו המולה שתפריע לריכוזך.
- טו. קרא תחילה את כל השאלות** – סמן את הידועות לך היטב, ענה עליהן תחילה ואח"כ על השאלות הקשות.
- טז. תכנן את הזמן** – כדי שתספיק לענות על כל השאלות בזמן שהוקצב לך.
- יז. היה רגוע** – ואל תחשוש, חזק וקוה אל ה' וב"ה תצליח!

